

De psychoanalyticus is een sinthoom ¹

Bernard Seynhaeve ²

De interpretatie: van waarheid naar evenement

Dat is de titel van het volgende congres van de NLS, dat zal plaatsvinden in Gent op 27 en 28 juni.

Deze titel schrijft zich op logische wijze in in de aaneenschakeling van de voorafgaande congressen, die het onbewuste, de overdracht en 'hoogdringendheid' hebben behandeld.

Ik heb me gericht tot Éric Laurent, om samen met hem na te denken over het vervolg hiervan voor het komende congres en ik heb hem gevraagd om de tekst te schrijven die ons het volgende jaar zal oriënteren. Hij heeft dat aanvaard. Tijdens het congres in Tel Aviv heeft hij in het kort de algemene lijnen ervan uiteengezet.

Deze tekst is het kompas dat ons zal oriënteren naar het congres in Gent toe.³ U kunt erin lezen wat er wordt van de interpretatie naarmate het onderwijs van Jacques Lacan voortschrijdt. Dit kompas is gebaseerd op talrijke referenties bij Lacan en Jacques-Alain Miller, waarnaar we zullen moeten verwijzen bij het bestuderen van dit psychoanalytisch concept en wat ervan wordt op het einde van Lacans onderwijs.

Met de hulp van dit kompas wil ik even stilstaan bij een citaat van Jacques Lacan dat Éric Laurent belicht.

In het seminarie '*L'objet de la psychanalyse*', zo schrijft Éric Laurent, herneemt Lacan de eerste vragen die hij in het eerste seminarie stelde over het handeling van de zenmeester: "[...] iedereen weet dat een *zenoefening* altijd een verband heeft, ook al weet men niet goed wat dit wil zeggen, met de subjectieve realisatie van een leegte [...] de mentale leegte die moet worden bekomen en die zou worden verkregen, het singuliere moment dat volgt op de verwachting, dat soms tot stand komt door een woord, een zin, een *jaculatie*, zelfs een onbeschoftheid, een belediging, een schop onder de kont."⁴

---

¹ Aankondiging van het volgende NLS-Congres: 'De interpretatie: van waarheid naar evenement'. Vertaald door Els Van Compernelle en Christel Van den Eeden.

² Voorzitter van de *New Lacanian School*. AME, lid van de *New Lacanian School*, *École de la Cause Freudienne*, *World Association of Psychoanalysis*. seynhaeve.bernard@gmail.com

³ Laurent, É. (2019). Interpretatie: van waarheid naar evenement, *Kring Online* 8. Argument van het congres van de NLS op 27 en 28 juni 2020 in Gent. Oorspronkelijke versie: <https://www.nlscongress2019.com/speechesfr/-linterprtation-de-la-vrit-lvnement-argument-du-congrs-2020-de-la-nls-gand-par-ric-laurent>

⁴ Lacan, J. (1965-1966). *Le Séminaire XIII: L'objet de la psychanalyse*, les van 1 december 1965, niet gepubliceerd.

Het is ons debat in Tel Aviv over het gebruik van virtuele communicatiemiddelen in de analytische kuur dat me ertoe heeft aangezet om dit citaat te onderstrepen.

Door dit citaat kunnen we vatten op welke wijze een analyse die tot haar eindpunt werd doorgevoerd, de aanwezigheid van lichamen vereist, dat van de analysant, maar ook dat van de analyticus.

De analyticus zet zijn lichaam in, de analytische interpretatie is op zich **een verknoping van *lalangue* en het lichaam van de analyticus**. Ik zou dit punt willen uitwerken in de aanloop naar het volgende congres.

Ik baseer me op wat Miller zegt met betrekking tot de interpretatie in een tekst gepubliceerd in *La Cause freudienne* 71.

Miller preciseert het volgende: “Alles hangt af van het evenement, een evenement dat **geïncarneerd** moet zijn, dat een lichaamsevenement is – dat is de definitie die Lacan geeft aan het sinthoom. De rest, laten we het zo zeggen, is een bekleding – een bekleding die noodzakelijk is, in de meeste gevallen. Maar de kern, [...] dat is dat moment, het moment van incarnatie.”⁵

“We kunnen twee momenten onderscheiden,” zegt Miller. “Er is het moment van exploratie van het onbewuste en zijn formaties, dat als principe heeft dat [...] alles wat symptoom vormt – lapsus, faalhandeling en het vervolg ervan – een zin heeft en ontcijferd kan worden. Hoe zouden we kunnen vermijden om door dit moment te passeren bij wie niet gedesabonneerd is op het onbewuste? [...]”

De oriëntatie in de richting van het singuliere wil niet zeggen dat men het onbewuste niet ontcijfert, maar het wil zeggen dat die exploratie noodzakelijkerwijze een struikelblok op haar weg ontmoet, dat de ontcijfering halthoudt op het ‘wars-van-zin’ (*hors-sens*) van het genot, maar naast het onbewuste is er het singuliere van het sinthoom, waar het tegen niemand spreekt. Daarom noemde Lacan het een ‘lichaamsevenement’. Het is geen gedachtenevenement [...] Het is een evenement van het substantiële lichaam, van het lichaam dat genotsconsistentie bevat.”⁶

Miller benadrukt vervolgens – en ik wil dit onderstrepen – de determinerende plaats die Lacan geeft aan de aanwezigheid, meer bepaald aan het lichaam van de analyticus:

---

⁵ Miller, J.-A. (2009). L'inconscient et le sinthome, *La Cause freudienne*, 71, p. 72-79.

⁶ *Ibid.*

“Het gezichtspunt van het sinthoom bestaat erin het onbewuste te denken vertrekkend van het genot. Wel, dat heeft gevolgen op de praktijk, in het bijzonder op de praktijk van de interpretatie. Interpretatie [...] is de aard van de defensie van het onbewuste verhelderen. Zonder twijfel, daar waar het spreekt, geniet het (*là où ça parle, ça jouit*), maar de oriëntatie richting sinthoom legt het accent op het volgende: het geniet daar waar het niet spreekt, het geniet daar waar het geen betekenis heeft. Zoals Lacan analytici heeft uitgenodigd om de plaats van het object *a* in te nemen, zo formuleert hij in zijn seminarie over het sinthoom dat de analyticus een sinthoom is. Hij wordt gestut door de ‘on-zin’ (*non-sens*), en daarom gaat men niet in op zijn motivaties, hij zal zich niet verantwoorden. Veeleer **zal hij een lichaamsevenement spelen, een semblant van het trauma**. En hij zal heel wat moeten opofferen om het te verdienen een brokje reële te zijn, of ervoor te worden aanzien.”⁷

De analyticus zet zijn eigen lichaam in. Hij maakt gebruik van zijn eigen lichaam terwijl hij zich baseert op de detaal (*lalangue*) van de analysant. Hij legt zijn eigen lichaam in de weegschaal. Hij steekt de handen uit de mouwen om de *semblant* van het trauma te belichamen, om het sinthoom van de analysant te incarneren. Zo kan hij de defensie van het subject doen wankelen.

In dat opzicht zegt Miller: “De analyticus onthoudt betekenaars die verschenen zijn. Hij localiseert herhalingen. Door dat werk van memoireschrijver, van secretaris van de patiënt, kan hij de zone markeren waar zijn interpretatie effect zal kunnen hebben, bij gelegenheid, hij bewaart dat weten lange tijd, totdat voor hem het geschikte moment opduikt om te zeggen en om de analysant te verrassen met diens eigen producties [...] door ze hem onverwacht terug te geven.”⁸

Éric Laurent besluit ons kompas met een citaat van Miller: “Jacques-Alain Miller heeft de kwestie van de interpretatie in het laatste onderwijs van Lacan op een cruciale manier verknoot met die van het symptoom: “Het symptoom definiëren als lichaamsevenement maakt het statuut van de interpretatie die eraan kan beantwoorden veel problematischer.”⁹ Het symptoom wordt vanaf dan verbonden met het effect van de taal op het lichaam. “Dat zal door Lacan worden samengebald, op een misschien buitensporig logische wijze, in de formule ‘de betekenaar is oorzaak van genot’, maar dit schrijft zich in in de notie van het fundamentele lichaamsevenement dat het effect van de taal is”.¹⁰

Ik wil hier benadrukken dat de analyticus interpreteert met zijn lichaam.

---

⁷ *Ibid.*

⁸ *Ibid.*

⁹ Miller, J.-A. (2000). Biologie lacanienne et événement de corps, *La Cause freudienne*, 44.

¹⁰ *Ibid.*